

Brutal Brexit for Norge

Når Storbritannia forlater EU, forlater de også EØS, og Norge vil stå på bar bakke overfor sin viktigste handelspartner.

BREXIT

PAAL FRISVOLD

Onsdag 29. mars sendte den britiske statsminister Theresa May et brev til presidenten i Det europeiske råd Donald Tusk. Hun meldte fra

om at Storbritannia vil forlate EU i henhold til artikkel 50 i EUs traktat. Dermed settes en to års forhandlingsfrist for britenes utmelding av EU i gang. To år, i beste fall, fordi EU-landene først ønsker å bli enige om vilkår for fratredelse før forhandlinger om britenes nye tilknytning til EU kan begynne. Dermed snakker vi nok heller om fire til seks, kanskje åtte års forhandlinger. EU-landenes svar på Mays brev kom allerede dagen etter, og utløste en politisk bombe idet Spania skal ha siste ord om den britiske kolonien Gibraltars forhold til Spania. Det skotske parlamentet vedtok å be London om tillatelse til å holde ny folkeavstemning om skotsk selvstyre, og Nord-Irlands Good Friday-avtale begynner å knirke i sammenføyningene. I Mays brev varslers regjeringen i London at makten de tar tilbake fra Brussel, skal fordeles mellom myndighetene i Wales, Nord-Irland og Skottland. I beste fall blir Storbritannia mer desentralisert. I verste fall kan landet oppløses.

145 milliarder. Alle disse konfliktene får stor oppmerksomhet i utenlandsk og norsk presse. Men paradoksalt nok er norske medier nærmest totalt blottet for diskusjon om konsekvensene Brexit kan få for Norge og norske interesser. Ikke bare for bedrifter som vil handle med Storbritannia, men også for studenter, pensjonister, turister, forskning og kulturaktiviteter som de siste 22 årene har vært organisert gjennom EØS-avtalen. For når Storbritannia forlater EU, forlater de også EØS. Da mister vi alle rettigheter og plikter som EØS-samarbeidet har gitt, og Norge vil stå på bar bakke overfor sin viktigste handelspartner. Tar vi med olje og gass er nemlig britene dem vi handler desidert mest med, med et overskudd på svimlen-

TERESA MAY: AFP/SCANPIX

de 145 milliarder kroner i 2015. Holder vi petroleum utenfor, kommer handel med britene på fjerdeplass, etter Sverige, Tyskland og Danmark.

Theresa Mays regjering har som ambisjon å bli verdens ledende handelsnasjon

Som EØS-land står Norge i en særstilling. Hverken Storbritannia eller Norge har anledning til å innlede formelle forhandlinger før avtalen med EU er i havn. Og innen den tid vil det være svært vanskelig å få britene i tale, da de vil ha fullt fokus på å lage handelsavtaler med andre, mer betydningsfulle land som Australia, Canada, Sør-Korea og Vietnam, bare for å nevne noen. Både i volum og overskudd er disse landene mye viktigere for britene enn Norge.

Vårt forhold til Storbritannia vil bli likt det forholdet vi har til USA, Kina og Russland.

Fra britenes fratreden og frem til en ny bilateral avtale mellom UK og Norge kommer på plass, vil vårt forhold til britene styres av reglene som gjelder for Verdens handelsorganisasjon, WTO. Disse dekker ikke tjenestesektoren, oppholds- og arbeidstillatelse, investeringsbeskyttelse, rett til å studere, og i hvert fall ikke dekning av sykehusopphold. Vårt forhold til Storbritannia vil bli likt det forholdet

vi i dag har til USA, Kina og Russland. Vi kan kjøpe og selge varer, men alle andre former for samarbeid vil bli svært tungvinte og vanskelige.

Muligheter. Theresa Mays regjering har som ambisjon å bli verdens ledende handelsnasjon. De vil redusere tollbarrierer og gjøre handel til en økonomisk drivkraft. Den største utfordringen for Norge er at britene vil søke å oppnå markedsadgang på alle områder, inklusive fisk og landbruk. Mens norsk landbruk vil føle seg truet, vil norsk sjømatnæring se sitt snitt til å oppnå full markedsadgang på bearbejdede fiskeprodukter, noe EØS-avtalen ikke åpner for. I dag er det rundt 20 000 arbeidsplasser i Danmark, Tyskland og Polen som bearbeider norsk laks og selger den videre i EU. Får sjømatnæringen full markedsadgang i en ny avtale med Storbritannia, kan de gjenopprette fiskeforedlingsindustrien langs kysten.

Forhandlinger med britene vil således rippe opp i den fastlåste handelspolitiske situasjonen Norge har levd med siden 1992.

Hverken Mays brev eller Tusks svar nevnte EØS med et eneste ord. Regjeringen sier de følger situasjonen nøye. I stedet bør den bruke formannskapet i Nordisk råd til å mobilisere våre nordiske naboland – og hvorfor ikke EU-landene som mottar EØS-midler? – til å hevde vår rett til å starte forhandlinger med britene i god tid før avtalen med EU er klar. Alt annet vil være uansvarlig.

Paal Frisvold forfatter av boken *Mot Europa*. pfrisvold@gmail.com